

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA’LIM VAZIRLIGI**

URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

ILM SARCHASHMALARI

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining FILOLOGIYA, FALSAFA, FIZIKA-MATEMATIKA hamda PEDAGOGIKA fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrdir.

10.2020

**научно-методический журнал
Издаётся с 2001 года**

Urganch – 2020

Bosh muharrirdotsent **Ro‘zimboy YO‘LDOSHEV**

	TAHRIR HAY’ATI:
JURNAL 2001-YILDAN CHIQA BOSHLAGAN	ABDULLAYEV Bahrom, fizika-matematika fanlari doktori, ABDULLAYEV Ikrom, biologiya fanlari doktori, professor, ABDULLAYEV Ilyos, iqtisod fanlari doktori, ABDULLAYEV Ravshanbek, tibbiyot fanlari doktori, professor, ABDULLAYEV O‘tkir, tarix fanlari doktori, ANNAMURATOVA Svetlana, pedagogika fanlari doktori, professor, BOBOJONOV Bozorboy, fizika-matematika fanlari doktori, BERDIMUROTOVA Alima, falsafa fanlari doktori, professor, DAVLETOV Sanjarbek, tarix fanlari doktori, DO‘SCHONOV Tangribergan, iqtisod fanlari doktori, professor, HAJIYEVA Maqsuda, falsafa fanlari doktori, IBRAGIMOV Zafar, fizika-matematika fanlari nomzodi, IMOMQULOV Sevdior, fizika-matematika fanlari doktori, JO‘RAYEV Mamatqul, filologiya fanlari doktori, professor, JUMANIYAZOV Maqsud, texnika fanlari doktori, professor, JUMANIYOZOV Otaboy, filologiya fanlari nomzodi, professor, KALANDAROV Aybek, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (mas’ul kotib), NAVRUZOV Qurolboy, fizika-matematika fanlari doktori, professor, OLLAMOV Yarash, yuriduk fanlari nomzodi, dotsent, OTAMURODOV Sa’dulla, falsafa fanlari doktori, professor, PRIMOV Azamat, filologiya fanlari nomzodi, dotsent, QUTLIYEV Uchqun, fizika-matematika fanlari doktori, professor, RO‘ZIMBOYEV Safarboy, filologiya fanlari doktori, professor, RO‘ZIYEV Erkinboy, pedagogika fanlari doktori, professor, SADULLAYEV Azimboy, fizika-matematika fanlari doktori, akademik, SADULLAYEVA Nilufar Azimovna, filologiya fanlari doktori, SAGDULLAYEV Anatoliy, tarix fanlari doktori, professor, SALAYEV San’atbek, iqtisod fanlari doktori, professor, SALAYEVA Muxabbat Soburovna, pedagogika fanlari doktori, SATIPOV G‘oipnazar, qishloq xo‘jalik fanlari doktori, professor, XODJANIYOZOV Sardor, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (bosh muharrir o‘rinbosari), YOQUBOV Jamoliddin, filologiya fanlari doktori, professor, O‘ROZBOYEV Abdulla, filologiya fanlari doktori, O‘ROZBOYEV G‘ayrat, fizika-matematika fanlari doktori, G‘AYIPOV Dilshod, filologiya fanlari nomzodi, dotsent.
JURNAL OYDA BIR MARTA NASHR QILINADI	
2020 10(160)	

MUASSIS: Urganch davlat universiteti. Jurnal O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi Xorazm viloyat boshqarmasida 2011-yil 23-dekabrda ro‘yxatdan o‘tgan. Guvohnoma №13-020.

MUNDARIJA

21-OKTABR – O‘ZBEK TILIGA DAVLAT TILI MAQOMI BERILGAN KUN

Primov Azamat. Davlat tili – millat va davlat tayanchi.....	3
---	---

MATEMATIKA

Matyoqubov Ollabergan, Rozzaqov Temurbek. Koeffitsiyentlari kompleks qiymatli bo‘lgan dirak operatorlarining bitta sinfi uchun xill diskriminanti.....	6
Даужанов Анназар Шынназарович. Методические изложения элементов теории обобщенных функций.....	11

FALSAFA

Курбанов Джамшид Джураевич. Марказий Осиё мутафаккирлари илмий меросининг тинчлик ва барқарорликни таъминлашдаги фалсафий қарашлари.....	26
Мамаюсупов Умид Қурбонovich. Ҳозирги давр фани ва замонавий фалсафа тараққиётида илмий башорат муаммоси.....	30
Султанова Гулноза Сабировна. Креативлик, ижодиёт ва нораціоналлик.....	32
Эргашев Улуғбек Адхамович, Умурзаков Ахмаджон Махаматович. Динлараро бағрикенглик ғоясининг ҳуқуқий-ахлоқий асослари.....	35
Негматова Шахзода Шухратовна, Исхакова Шахло Исмоиловна. Ўзбекистонда диний туризмнинг ҳуқуқий асослари.....	37
Қаҳҳорова Матлюба Манововна, Юлдашев Серобжон Ўрмоналиевич. Ижтимоий-маданий технологиялар ва маънавий ҳаёт уйғунлиги.....	40
Шодиев Жаҳонгир Жўрақулович. Умар Хайёмнинг асосий асарлари ва рубоийларининг тузилиши, мазмуни ва таҳлили.....	44
Juraeva Nigora Avazovna. Geographical and Technical Patterns as Ontological and Epistemological Patterns of the Development of the Paradigm of Civilizations.....	47

TILSHUNOSLIK

Қосимова Мадина Зайнобиддиновна. XXI аср тилшунослигининг ютуқлари ва замонавий тилшуносликда фрейм ва гештальт масаласи.....	51
Tursunaliyeva Muslimabonu Abduvosit qizi. “Kitobu Bulgat al-Mushtak fi lugat at-turk va-l-qifchaq” asarining manbashunoslik tadqiqi.....	54
Ahmedova Hikmatxon. Сўз морфем таркибининг шакл ва маъно номутаносиблигига муносабати масаласига доир.....	56
Шаропова Раъно. Терминологик изохли луғатда терминни изохлаш масаласи.....	59
Kurbonova Ozoda. Lexico-semantic Features of Uzbek-English Anthroponyms.....	62

ADABIYOTSHUNOSLIK

Икромхонова Феруза. Тарихий асос ва жанрий муаммо.....	65
Жабборов Эшназар. Миллий уйғониш тафаккур инқилоби ва жаҳидчиликнинг маърифат қарашлари.....	70
Ражабова Раъно Зариповна. Адабий топишмоқларда халқ топишмоқларига хос жанрий белгиларнинг ифодаси.....	74
Rahimova Bekposhsha. Bugungi adabiy jarayonda xorazmlik yosh shoirlarning o‘rni.....	79

PEDAGOGIKA

Рашидов Анваржон Шарипович. Замонавий таълим ва инновацион технологиялар соҳасидаги илғор тажрибалар.....	83
Қамбаров Мухриддин Зухридинович. Техника олий таълим муассасаларида “олий математика”дан дарс машғулоти ташкил этилишининг бугунги ҳолати.....	86
Исмаилова Шамсия Курултаевна, Бекпулатова Шахло Шодликовна, Чупанова Кувончой. Замонавий мактаб бошқарувида ижтимоий тадқиқотлардан фойдаланиш.....	92

Ходжаниязов Сардор Умарович, Абдуллаева Наргиза Ботировна. Талабалар эстетик маданиятини туризм воситалари орқали ривожлантиришнинг педагогик хусусиятлари.....	95
Ходжамкулов Умид Нигматович, Абдиримова Интизор Камиловна. Жамоавий лойиҳалар – ўқитишнинг самарали усулларида бири.....	98
Расулова Зилола Дурдимуротовна. Талабаларнинг креатив компетентлигини шакллантиришда инновацион педагогик технологияларнинг илмий-методик аҳамияти.....	102
To‘xtasinova Zilola Mukumovna. Loyiha ishi orqali talabalarda mustaqil ta’lim ko‘nikmalarini takomillashtirish.....	109
Максудова Гулноз Олимовна. Инглиз тилини ўқитишнинг инновацион технологиялари: анъанавийлик ва ноанъанавийлик.....	111
Куттибекова Гулжан Тулепбаевна. Бошланғич синф ўқувчиларини эстетик тарбиялаш муаммолари.....	114
Ismoilov Bobur Toxirovich. Matematik hisoblashlarni suv yordamida tasavvur etish.....	117
Mahmudova Surayyo Azizovna. The Importance of Assessment in Teaching Foreign Languages.....	121
Daukaeva Khalida. Peculiarities of Teaching English for Specific Purposes to Students of Tourism University.....	123
Khalilova Lenie Fevziyevna. Efficient Use of Modern Technologies in Improving the Quality of Foreign Language Teaching.....	126
Yakubova Madina Kutfidinovna. Teaching Writing as the Method of Development of Individual Creative Thinking.....	129

INFORMATIKA

Раззаков Бахтияр, Рахимов Рахимжон, Жуманиёзов Сардор, Худайберганов Темур. «Шарикли подшипник»ни Siemens NX 10 дастурида лойиҳалаш услуги.....	132
Худайберганов Темур. Исследование 3D редакторов для изучения студентами вузов.....	136

ILMIY AXBOROT

Norova Gulsanam Maqsutovna. Зарафшон воҳаси ўзбек шеваларида диалектал кўп маъноли сўзлар.....	139
Turniyazov Behzod Nigmatovich. Epistemik darajadagi kauzal munosabatlar.....	141
Нормаматов Султонбек. Элбекнинг этимологик кузатишлари.....	147
Turdimurodov Sirojiddin Eshqobilovich. Evfemizmlardan unumli foydalanishning ahamiyatlari.....	150
Турсунов Акмалжон Ҳамиджонович, Абдурахманова Дилрабо Қодиржоновна. “Бобурнома”нинг В.Штаммлер тажмиси хусусида.....	153
Джабборовна Матлуба Рустамовна. Саолибийда Жамшид сиймоси.....	156
Тангиров Низом Абдурахмонович. Ноосфера концепциясининг илмий-назарий муаммолари.....	158
Рахимова Гулсанам Аширбековна. Шеъринг асарлар таржимасида болалар руҳиятини қайта яратиш масаласига доир.....	161
Давлетов Икром Юсупович, Сапаев Умидбек Абдуллаевич. Олий таълим муассасаларида инновацион илмий муҳитни шакллантириш.....	168
Исакова Зилолаxon Зокировна. Баҳо категориясида даражаланиш.....	171
Назарова Гулбаҳор Пирмановна. Британия фольклорида Эльф образининг генезиси ва бадиий талқини хусусида.....	174
Nishonova Shaxnoza Muhammadjonovna, Ismoilova Hilola Inomovna. Madaniy tafovutlarning transmaddiy madaniyatlararo aloqaga ta’siri.....	178
Alijanov Oybek G’anijanovich. Basketbolchilarning ruhiy tayyorgarlik asoslari.....	180
Болтабоев Ҳамидулло Ҳабибуллаевич. Болаларни соғлом турмуш тарзига йўналтиришда жисмоний машқларнинг асосий хусусиятлари.....	183
Мирбобоева Дилфуза Бахтиёрвна. Морфолого-синтаксические особенности речевых клише французского языка.....	187
Бакиров Поян Уралович. Книга в пословицах разных народов мира.....	190
Гаппарова Дилора Азимбаевна. Особенности перевода медицинской терминологии (на латинском, немецком и узбекском языках).....	194
Tuyboeva Gulnoza Kuvondik kyzy. Expression of Aesthetic Views in the Translation of Gazelles of Alisher Navoi.....	196

билан ажралиб туради. Топишмоқлар адабиёт ва санъат тараққиётига баракали таъсир этди. Улар адабиётимиз тарихида чистон, муаммо, мувашшах, таърих каби лирик жанрларнинг пайдо бўлиши ва ривожига катта аҳамиятга эга бўлди. Бугунги кунда топишмоқлар жуда катта маърифий ва тарбиявий аҳамиятга эга. Улар болалар ва ёшларимизнинг фикр доирасини кенгайтириш, топкирлигини ошириш ва муҳокама қобилиятини ўстиришнинг муҳим эстетик воситасидир.

Rahimova Bekposhsha (UrDU)

BUGUNGI ADABIY JARAYONDA XORAZMLIK YOSH SHOIRLARNING O'RNI

Annotatsiya. Mazkur maqolada bugungi adabiy jarayonga o'z hissasini qo'shayotgan xorazmlik yosh shoirlar ijodi xususida muxtasar ma'lumot beriladi. Ularning ijodidagi mavzular ko'lami, an'analariga ijodiy yondashuv, o'ziga xoslik masalalari tahlilga tortilgan.

Аннотация. В данной статье даётся краткий отчет о молодых хорезмских поэтах, которые вносят свой вклад в сегодняшний литературный процесс. Проанализированы свойственные им задачи, тематика их творчества, творческий подход к традициям.

Annotation. In this article, the information is given about the work of young Khorezm poets who are contributing to today's literary process. Analysis is about the volume of themes, a creative approach to tradition and issues of specificity in their works.

Kalit so'zlar: shoir, she'r, lirik qahramon, doston, inson va zamon tasviri, lirik chekinish, badiiylik, mavzu, yosh ijodkor, Vatan mavzusi.

Ключевые слова: поэт, стихотворение, лирический герой, поэма, описание человека и времени, лирическое отступление, художественность, тема, молодой творец, тема Родины.

Key words: poet, poetry, lyric hero, poem, description of man and time, lyricism, artistry, theme, young poet, homeland theme.

Darhaqiqat, Xorazm azal-azaldan san'atkorlar, shoirlar, adiblar, alloma zotlar yurti sanaladi. Bugungi kunda ham Xorazm diyorida ulug' bobokalonlarning vorislari adabiyot ilmini, xususan, Xorazm she'riyatini, dunyoga tanitayaptilar. Ustoz ijodkorlar E.Samandar, E.Madrahimov (Oshiq Erkin), Komil Avaz, M.Abdulhakim, B.Ro'zimuhammad kabi shoirlar izidan borib, o'z yo'li va uslubini topishga harakat qilayotgan yosh shoirlar ko'pchilikni tashkil qiladi. Bugungi yosh shoirlar ijodida an'anaviy barmoq vaznidagi she'rlar bilan bir qatorda, modern yo'nalishdagi she'rlar ham talaygina.

N.Yangiboyeva, M.Ibodullayeva, Z.Nurmonova, Z.Masharipova, Z.Sobirova, U.Nurzoda, O.Mengliyev, Otabek Safar, Malohat Baxt, Zumrad Daryo, Shohruh Sardor kabi yosh ijodkorlar o'z she'rlarida ona-Vatanga muhabbat, do'stga sadoqat, muhabbat tuyg'ularini tarannum etadilar. Eng muhimi, bu yoshlar tarannum etayotgan mavzular sodda va samimiyligi, beg'uborligi hamda barcha mavzularni qamrab olganligi bilan e'tiborlidir. Muhimi shundaki, navqiron avlod o'z izlanishlarida inson shaxsiga, jamiyatga, ijtimoiy voqelikka, ma'naviy-intellektual, axloqiy qadriyatlarga nisbatan yangicha nuqtayi nazarlarni ko'ramiz.

Olam va odam sinoatlarini yangicha tushunishga, anglatishga chog'langan mayllardan, safarbar etilgan istaklardan o'quvchining bahri-dili ochiladi. Ana shu yangicha qarashlar dunyoni yangicha ko'rishga hamda tushuntirishga qaratilgan mohiyati bilan yaxlitlik kasb etayotir. Yosh avlodning qiziqishlari va intilishlarini yaxlit bir o'zanga solib, birlashtirib turgan bosh omil – bu har bir shoir o'z ko'nglida kechayotgan jarayonlarning kechinmalar tariqasidagi ranglarini, fikr-mushohadalar uyg'otgan to'lqinlarini yangi-yangi obrazlar tiliga ko'chira olganligi bilan belgilanadi. Zero, poetik shakllar xilma-xilligi va ijodiy individualliklar rang-barangligida, badiiyatning boyligida namoyon bo'ladi.

Bugungi yosh avlod she'rlarida mavzular turfa rang bo'lishi bilan bir qatorda, badiiyatning yuksakligiga intilish kuchli ekanligini ham kuzatamiz. Bugungi xorazmlik yosh ijodkorlar azaldan ma'rifat-u madaniyat, adabiyot-u san'at maskani bo'lib kelgan azim vohaga munosib avlod bo'lishga intilayotgan yoshlardir. O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Xorazm viloyat bo'limi qoshida "Oydin orzular" to'garagi faoliyat yuritadi. Mazkur to'garakka nasr va nazm yo'nalishida ijod qiladigan xorazmlik yosh ijodkorlar to'plangan. Ustozlar izidan dadil qadam tashlab borayotgan yosh avlod vakillarining ijod mahsullarini o'qib, inson qalbi faxr va iftixorga to'ladi. Sevinch Yoqubova, Akmal Jumanioyozov, Otabek Odil kabi yosh shoirlarning ilk kitoblari O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi qoshidagi "Ijod" jamoat fondi tomonidan "Birinchi kitobim" loyihasida yigirma ming nusxadan chop etilib, mamlakatdagi o'quv dargohlariga tarqatilgani ham ular iste'dodining qadrlanganligidan dalolat beradi.

"Iste'dod maktabi respublika yosh ijodkorlarining Do'rman anjumanlari ishtirokchilari Ma'ruf Mengli, Javlon Matnazarov, Malohat Baxt, Nazokat Sharifboyeva, Nilufar Otajonova, Otabek Odil, Zomin anjumani ishtirokchilari Zebo Nur, Mahfuza Ibragimova, Azamat Xudoyberganov kabi yosh iqtidorli ijodkorlarning mamlakat adabiy jamoatchiligi orasida tanilib qolgani har bir xorazmlik qalbini faxr va iftixor tuyg'usiga to'ldiradi.

Ana shunday iqtidorli yosh ijodkorlardan biri Zebo Nur (Zebo Sobirova)dir. Yosh shoira respublika yosh ijodkorlarning Zomin anjumani ishtirokchisidir. Uning she'rlarida vatanga muhabbat, yurtga sadoqat, hayotni seva olish kabi xislatlar shunday ulug'langanki, u umrining har bir daqiqasida bu tuyg'ularni qadrlay olganligini uning talaygina misralaridan anglab olish qiyin emas. Zero, yosh shoira ruhiyatida kechayotgan har qanday kechinmalarni qog'ozda betakror o'xshatishlar ila muhrlab qoldira oladi. Zebo Nur tabiat, bahor, tong, nafislik va shaffofliklar haqida qancha she'r yozmasin, har birida ularni qaytadan kashf etadi, ohorli va original tashbehlar bilan bezaydi. Yosh shoira zamonaviy o'zbek she'riyatida urf bo'layotgan modern uslubida ijod qiladi. To'g'ri, Zebo Nur ijodida an'anaviy uslubda yozilgan she'rlar ham talaygina, biroq, asosan, keyingi davrlarda u modern uslubida ijod qilib kelmoqda. Ma'lumki, bugungi she'riyatdagi uslubiy rang-baranglik uning muhim ko'rsatkichlardan biridir. Zero, uslub ijodkorning o'zi, betakror kashf yo'sini va individuallikning ifoda shaklidir. Ijodiy individuallik shoirning dunyoqarashi, voqelikka estetik munosabati, uni obrazli tasvirlash mezonini va usullari hamda so'z tanlashi kabi jarayonlarda namoyon bo'ladi. Bunda ijodkor shaxsiyati, uning fikrlash miqyosi, badiiy didi, lirik "meni" talqinida ko'lamdor mazmunni ifodalay olishi alohida ahamiyat kasb etadi. Zero, individuallik shoirning asaridagi mavzu, uslub, obraz, sujet, badiiyat kabi unsurlarni tanlash va mahorat bilan aks ettirishining har bir bosqichida ko'rinadi. Har bir shoir ijodida muayyan uslubning yetakchi ekanligi, boshqa uslublar ham bo'lishini inkor etmaydi. Shu nuqtayi nazardan olib qarasa, bugungi yoshlar she'riyatida uslubiy rang-baranglik bo'lishi tabiiy hol sanaladi. Zebo Nur she'rlarida ham ana shunday o'ziga xos uslubni ko'ramiz. Yosh ijodkor she'rlarida sevgi va muhabbat, do'stlik va sadoqat, sog'inchi va hijron kabi mavzular kuylanadi. Uning she'rlarini mutoala qilar ekansiz, yosh shoiraning o'z yoshiga nisbatan ancha ilgari ketganini ko'rasiz. Zebo Nur yozadi:

*Yashagim kelyapti juda ham uzoq,
Agar ayirmasang bardoshdan.
Zulmatlarga bo'lib men tuzoq,
Ajralib qolgim yo'q quyoshdan...¹*

Umr mazmuni, yashash zavi, hayot qadri haqidagi asarlar, aslida, yoshlar ijodida emas, yoshi ulug', tajribali ijodkorlar ijodida ko'p uchrashi, tabiiy hol. Zebo Nur she'rlarida esa biz ana shunday mazmundagi asarlarni ham ko'p uchratamiz. Bundan tashqari sabr-bardosh tuyg'usi, mahzunlik, ma'yuslik kayfiyatlari ifodalangan asarlar ham yosh shoira ijodida tez-tez uchraydi. Yuqoridagi misralarni davom qildirib, shoira yozadi:

*Tonglardek quchgum bor borliqni,
Uyg'on deb bong ursam mudroqqa.
Qaniydi, to'ldirib kamini
Ona deb bosh qo'ysam tuproqqa.
Yashagim kelyapti...
Yashagim kelyapti juda ham uzoq...*

Bugungi modern she'riyatda g'oyaviy va shakliy-uslubiy mahorat ko'rinishlaridan biri poetik obrazdir. Tarixiy xarakterdagi bu estetik tushuncha har bir davr ruhini o'zida ifoda etib, ijtimoiy o'zgarishlar davomida yangi ma'nolar bilan boyib boradi. Poetik obraz asosini inson tashkil etadi, obraz mohiyati ham insonni badiiy kashf etish darajasi bilan belgilanadi. Ramz va timsollar vositasida yaratilgan an'anaviy obrazlarning yangicha talqini poetik obrazning semantik va uslubiy funksiyasini yanada kengaytirdi. Zebo Nur she'rlarida qush, g'uncha, ko'z yoshi, yomg'ir, bulut, osmon, quyosh, tog', maysa so'zlari poetik obraz darajasiga ko'tarilib, turfa ma'nolarda qo'llanilib, originallik kasb etgan. Ayniqsa, "yurak" so'zi yosh shoira poetikasida alohida ramz sifatida qo'llanilib, kitobxonda badiiy zavq, fikr, tuyg'u uyg'otadi.

Ma'lumki, she'riyat inson qalbining eng inja tuyg'ularini chertuvchi dirlabo kuydir. Yosh shoirlardan biri Malohat Baxt ana shunday kuy bilan she'rsevarlar yuragidan joy olayotgan yosh shoirlardan. Uning she'rlari insonni go'zal xayolot sari yetaklaydi, muhabbatning sirli makoniga boshlaydi. Malohat Baxt she'rlarida ohorli tashbehlar, poetik obrazlar, badiiy-tasviriy vositalar ko'p qo'llaniladi, u muhabbat,

¹ Sobirova Z. She'rlar. "Sharq yulduzi", 2017, 3-son, 47 – 48-betlar.

tabiat, yoshlik, quvonch, baxt, hijron, sog'inch va armon haqida o'z ovozi bilan kuylaydi. U qalamga olgan tuyg'ular samimiyati, tabiiyligi bilan o'quvchi e'tiborini tortadi. U, ayniqsa, Vatan haqida yozgan she'rlarida o'ziga xos tashbehlarni qo'llaydi:

*Vatan – kiprigimdan to'kilgan jolam,
Nafasim ufurgan qutlug' ostonam,
Nuridiydam o'zing, mehribon onam,
Cho'l-u dashting birday sevaman!*

Shuni alohida ta'kidlash lozimki, yosh ijodkorlar ko'p hollarda she'r yozishni ona yoki vatan mavzusidan boshlaydilar. Bu bejiz emas, albatta. Malohat Baxt she'rlari ham ko'pincha ona va tug'ilib o'sgan maskan – yurt haqidadir. Yosh shoira ona yurt haqida yozgan yana bir to'rtligida shunday fikrlarni baralla:

*Ko'rkim berib salobating...
Borim berib saxovating...
Dilga yaqin Malohating...
Bo'layin Vatan –*

deya xitob qiladi.¹

Ayniqsa, shoiraning ota haqidagi yozgan she'rlarida ohorli tashbehlar, kutilmagan ifodalar kishi qalbini hayajonga soladi, musaffo bolalik xotiralari sari yetaklaydi. Shoira “Xayol dengizida uchqur to'l-qinlar” satri bilan boshlangan she'rida, she'riyatda an'anaviy tarzda madh qilinadigan ona allasini “ota allasi” tarzida novatorlashtiradi va bu bilan otaning farzand hayotidagi o'rnini buyuklashtira olishga erisha olgan. Ma'lumki, o'z ota-onasi haqida she'r yozmagan qalam sohibi topilmasa kerak, lekin ularning har biri o'z ovozi, o'z sozi bilan qalb qo'ridan chiqqan mehrni qog'ozga to'kadilar.

Malohat Baxt yozadi:

*Qadoq qo'llarida bir tutam beshik,
Yulduz to'kilgan.
Onam allasidan buyuk allani
Otam to'qigan.*²

Birinch bor eshitganda “otam allasi” iborasi sal erish tuyulgandek bo'ladi, lekin chuqur o'ylab qaralsa, bunda katta hayotiy haqiqat mavjud ekanligiga amin bo'lasiz. Yosh shoira “Maysa bo'ldim ellar-dayin erkalading, beozorim. Beshigimda oppoq tongni allalading otaizorim”, deya otaning farzand hayotidagi o'rni naqadar yuksak ekanligini izohlashga erishadi. Yosh shoira qalamga olgan tuyg'ular samimiyati, tabiiyligi bilan diqqatga molikdir. U obrazlarni yasamaydi, so'zlarni zo'rlab ishlatmaydi, tuyg'ularning tabiiy oqimini qog'ozga to'kadi. Shuning uchun ham uning she'rlarida kutilmagan tashbehlar, she'r-xon shuurini band etishga qodir obrazlar ko'p uchraydi: “Men – gul g'unchasidan visol so'ragan daydi shamol”, “Yuragimning parchasidan yaralgan yor”, “Munkillagan go'dak muhabbat”, “Xazonlar – yorimning sariq ro'moli”, “Bir burda nigoh” singari topilmalar shoiraning o'zgacha nigohi, mukammal ifoda tarzini ko'rsatadi. Hislari, fikr-o'ylari teran yosh ijodkorni allaqachon shoira bo'lib kamolga yetgan, deyshimiz mumkin.

Yosh iqtidorli ijodkor Otabek Odil (Otabek Mangliyev) 2016-yilgi respublika yosh ijodkorlarning Do'rman anjumani ishtirokchisidir. Otabek Odil she'rlari mavzular ko'lamining kengligi, ohorli tashbehu timsollarga boyligi bilan o'ziga xosdir. Uning she'rlarida yosh yigitlarga xos jo'shqinlik, shiddat sezilib turadi. Ayniqsa, Vatan mavzuidagi she'rlarida buni yaqqol ko'rishimiz mumkin:

*Quchog'ingda yayramoqchiman,
Bir bag'ringga bos meni, Vatan.
Bulbuldayin sayramoqchiman,
Menga kuylash xos ekan, Vatan?!³*

Bugungi she'riyatimizda Vatan mavzusining yangi sifat talqinlari, ayniqsa, salmoqlidir. Bunda ona yurt O'zbekiston haqidagi tushunchalarimizning milliy g'oya, istiqloq mafkurasi ma'nolari bilan boyib borayotgani bosh omil bo'lmoqda. Muhimi shundaki, Vatan mavzusiga yondashuvda umumiy tafsilot va fikrlashdan ko'ra badiiy mushohada, yurt tuyg'usini muayyan detallar va lavhalar tasviri orqali ishonarli va ta'sirli ifodalash ustuvor bo'lmoqda. U qalamga olgan mavzular samimiyati, hayotiyliigi bilan diqqatga loyiqdir. Yosh shoir she'rlarida qator poetik ramzlar, ohorli tashbehlar o'ziga xos tarzda qo'llaniladi:

¹ Malohat Baxt. Taskinim muhabbat. “Xorazm” nashriyoti, Urganch, 2015, 36-bet.

² Shu manba. 8-bet.

³ Otabek Odil. Ko'ngling mening Vatanim. Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent, 2017, 7-bet.

*Dukurlarga to'ladida dara,
Shamol tarar otimning yolin.
Bo'ronlardan o'zishim sara
Lolalarning olar xayolin.
Ot eldirib boraman shitob,
Ilg'anadi olisdan sohil.
Boshga tashlab oq sharfin betob
Yo'taladi tog'laram gohi.¹*

Yangi obrazli topilmalar, o'ziga xos o'xshatishlar Otabek she'rlariga xos asosiy jihatlardan sanaladi.

Yangibozorlik yosh shoira Umida Nurzoda ijodini kuzatsak, unda ham modern ohanglarning yuqoriligini sezamiz. Umida she'rlarida osmon, quyosh, nur, yomg'ir timsollarining ko'p uchrashi kuzatiladi. "Yomg'ir yog'ar edi tinmayin" sarlavhali she'rida yosh shoira "yomg'ir" timsoliga o'ziga xos ma'nolarni yuklaydi:

*Yomg'ir yog'ar edi tinmayin,
Soyabonlar daydirdi birday.
Chorrahada termulardim jim,
Manzil yo'ling noma'lum sirday
...Ikkimiz ham mag'rurmiz hanuz,
Shafqatsizimiz o'z sevgimizga.
Saodatmand yomg'ir ostida,
Termulardik bir-birimizga.*

Mazkur she'r 26 banddan iborat ancha ko'lamdor hajmga ega. She'rda "yomg'ir" – hijron, sog'inch ma'nolaridan tashqari, sokinlik, ma'sumlik, xayolot ma'nolarida ham o'ziga xos tarzda qo'llangan. Xullas, Xorazm adabiy muhitida ijod qilayotgan yosh shoir va shoiralar original tashbehlar, o'ziga xos uslublari bilan katta ijod olamiga kirib kelmoqdalar.

¹ Otabek Odil. Ko'ngling mening Vatanim. Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent, 2017, 22-bet.